

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af Euro-Middelhavsassocieringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Staten Israel på den anden side.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 2/10 96).

Sammen med denne sag foretoges:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 8:

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af Euro-Middelhavsassocieringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 2/10 96).

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 9:

Forslag til folketingsbeslutning om tiltrædelse af Euro-Middelhavsassocieringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republiken Tunesien på den anden side.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 2/10 96).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Jacob Buksti (S):

Socialdemokratiet kan støtte, at Danmark tiltræder Euro-Middelhavsafalterne med Israel, Marokko og Tunesien som led i styrkelsen af EU's Middelhavspolitik, der blev indledt i Barcelona i november sidste år.

Men vi gør det ud fra en klar pointering af, at formålet med Euro-Middelhavspartnerskabet er at styrke EU's bestræbelser på fred, sikkerhed og velstand i regionen, og af sammenhængen, specielt for Israels vedkommende, med den mellemøstlige fredsproces.

Vi vil derfor også i denne forbindelse nøje følge udviklingen i fredsprocessen i Mellemøsten og om fornødent vurdere, hvilke nye skridt fra vores eller EU's side udviklingen eventuelt måtte kræve. Men som situationen er på nuværende

tidspunkt, kan vi på trods af de aktuelle vanskeligheder altså støtte alle tre forslag.

Da Det Radikale Venstres ordfører, fru Elisabeth Arnold, ikke kan være til stede under behandlingen af disse forslag, skal jeg blot meddele, at mine tilkendegivelser her også dækker Det Radikale Venstres holdning.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge hr. Buksti, om Socialdemokratiet virkelig i ramme alvor mener, at situationen er til at gå ind og godkende sådan en aftale med Israel. Sådan hørte jeg hr. Bukstis tale; hr. Buksti nævnede oven i købet fredsprocessen.

Det er åbenbart Socialdemokratiets holdning, at i en situation, hvor den israelske regering massivt gør alt, hvad den kan for at ødelægge fredsprocessen, skal den belønnes og stimuleres i den katastrofale kurs, den har lagt, ved, at man nu fra det danske Folketings side giver den det blå stempel ved at vedtage de forslag, der her foreligger. Det kan da ikke være hr. Bukstis ramme alvor, at man skal sidde passivt og viljeløst tilbage og bare lade den israelske regering fortsætte derudad med det resultat, at freden bliver ødelagt og vi kommer tilbage til den tilstand af krig og ødelæggelser, som har været i Palæstina i årtier.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg skal bare gentage, hvad jeg sagde i min ordførertale, at vi nøje vil følge udviklingen præcist med henblik på det, som hr. Keld Albrechtsen netop siger. Hvis der sker noget, der kræver yderligere skridt, vil vi overveje det.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg skal ikke forlænge det meget, for jeg kan høre på hr. Buksti, at han ikke er specielt meddelsom, men jeg vil dog spørge ham: Er der så overhovedet et tidspunkt, hvor det bliver for meget? Er der overhovedet et punkt, hvor Socialdemokratiet og den danske regering vil sige, at nu er det nok for meget?

Jeg synes jo, at det punkt er nået for ganske betydelig lang tid siden. I løbet af den sidste måneds tid har vi set en beständig optrapning fra den israelske regerings side, en nærmest bevidst ødelæggelse af fredsprocessen, og så kommer man lige nøjagtig på det tidspunkt, det allerværste tidspunkt overhovedet, og blåstem-

pler Israel på denne måde. Til hr. Buksti: Er der overhovedet grænser? Man vil følge udviklingen, siger man, men jeg synes da ikke, det kan blive meget værre.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Vi kan jo få en lang debat her i dag, kan jeg høre, når man kan stille spørgsmål af den karakter. Jeg vil bare svare hr. Keld Albrechtsen: Ja, det kan blive for meget.

Jens Kirk (V):

Som jeg sagde under førstebehandlingen af beslutningsforslag nr. B 6, kan Venstre også støtte B 7, B 8 og B 9. Vi lægger også vægt på, at der ved forlængelsen af disse aftaler her er lagt vægt på fred, demokrati, fri handel og hvidvaskning af penge og narkotika. Vi mener også, at det er i EU-regi, vi skal have disse aftaler med de øvrige Middelhavslande, og at det er dér, vi skal sige vores mening om, hvornår tingene går for vidt. Det er jo også sådan, som det står i forslagene, at aftalerne kan opsiges, hvis vi kommer for vidt.

Kent Kirk (KF):

Vi er også meget positive over for de tre aftaler, idet vi ser to vigtige politiske signaler her. Det ene er selvfølgelig spørgsmålet om EU's forhold til Israel, og hvordan og hvorledes vi kan påvirke fredsprocessen. Der lægger vi meget stor vægt på, at der i aftalen nu fastlægges en form for, hvordan den politiske dialog skal foregå imellem Israel og EU.

Det andet er om middelhavspolitikken i det hele taget. Hvordan og hvorledes vi kan sikre, at EU er aktiv for at afbalancere forholdet i Middelhavsområdet. Vi ser, at hvis vi ikke gør noget, kan vi risikere, at der kommer store flygtningestrømme fra Marokko og andre dele af Nordafrika til EU, og så er det meget bedre at indgå aftaler, således at de mennesker også kan se, at de har mulighed for at være beskæftiget i de lande, de er født i og statsborgere i.

Men dér vil jeg godt sige, at jeg synes faktisk, at aftalerne er dårlige set med Marokkos og Tunesiens øjne. Jeg synes ikke, at man har været tilstrækkelig large fra specielt de sydeuropæiske EU-landes side til at vise, at man også er parat til at åbne op for deres produkter.

Når jeg læser de forskellige toldtariffer igennem, kan jeg jo se, at det stort set er produkter, som ikke er forarbejdet inden for landbrugsom-

rådet, man har lov til at eksportere til EU. Og det er stort set på tidspunkter, hvor vi i EU ikke selv kan producere dem, og lige så snart vi selv producerer dem, ja, så er man i den situation, at så lukkes der, og så pålægges de told igen.

Jeg ved godt, at det ikke har været dansk politik, men vi ved også, at Kommissionen, da den forhandlede de her ting, var under stort pres fra Middelhavslandenes side. Jeg synes, det bør siges her i Folketinget, at det ikke er tilfredsstillende, at man på den ene side på EU-topmøder påberåber sig kravet om, at nu skal EU have en aktiv middelhavspolitik for bl.a. at afbalancere spændingerne i området, og på den anden side, når man sidder og forhandler konkrete aftaler, blokerer for, at de aftaler også kan være medvirkende til, at de mennesker, de kommer til at omhandle i de pågældende lande, også kan nyde tilstrækkelig gavn af dem.

Men jeg er også sikker på, at udenrigsministeren er enig med mig i det synspunkt, og det er et synspunkt, vi fra dansk side formentlig fremover også vil føre frem i EU-sammenhæng, men under alle omstændigheder ser vi det her som et skridt i den rigtige retning, og derfor kan vi også tilslutte os ratificeringen af den.

Steen Gade (SF):

I SF er vi meget store tilhængere af, at EU har og udvikler en middelhavspolitik. Der er ingen modsætning mellem det og så åbningen over for Central- og Østeuropa. Internt i EU er det også en nødvendig balance, man må finde, men ved siden af det er det helt afgørende for en økonomisk, civil sikkerhedspolitik i Europa, at der gøres noget ved disse enorme gab, der er levestandardsmæssigt i Middelhavsområdet – vores Rio Grande, om man vil. Så i den forstand og på den måde er SF positiv over for, at denne proces er startet, og at man laver noget, der hedder Euro-Middelhavsassocieringsaftaler.

Så vil jeg udbygge det, hr. Kent Kirk sagde, eller støtte det, hr. Kent Kirk sagde, ved at sige, at disse aftaler ikke er blevet gode nok. Der etableres en samarbejdsstruktur, og det er, når det kommer til stykket, det mest positive.

Der er også i traktatteksten nogle målsætninger om, at vi skal åbne vores markeder på landbrugsområder, men når man så læser i detaljer, så handler det hele jo om, at der stort set er lukket af. Det er en vigtig opgave at bruge indgåelsen af aftalerne til fortsat at øve pres for at åbne op for deres varer på vores markeder.

Det sidste, jeg vil sige noget om, er aftalen med Israel. Jeg vil sige, at underskrivelsen af den sag for nærværende er malplaceret. Jeg mener ikke, vi skal gøre det, og jeg vil appellere til regeringen om ikke at ratificere aftalen, før der er helt anderledes ordentlige forhold på vej i Israel i forhold til at opfylde Osloaftalerne.

Jeg synes ikke, vi kan ratificere den her aftale, samtidig med at vi ser en israelsk regering, som på mange måder prøver at hindre Osloaftalerne i at blive ført ud i livet. Jeg synes, vi skal benytte lejligheden til at sige, at vi ikke vil ratificere, og jeg synes, vi skal meddele det til de øvrige EU-lande. EU har jo en chance i forhold til Osloaftalerne og fredsprocessen, som jeg ved at man på det sidste udenrigsministermøde i EU var opmærksom på. Men man må selvfølgelig udbygge dialogen med alle parter i Mellemøsten, men hvor det også skal være sådan, at den del af den israelske opinion, som godt kan se, at den regering, de har nu, fører en alt for ekstremistisk linje, forstås, at det altså også har nogle konsekvenser, i retning af at man ikke bliver anset som en helt så rimelig samarbejdspartner, som man ellers ville være.

Så vores indstilling vil være, at vi også under udvalgsarbejdet får belyst hele den aktuelle situation, hvori det her foregår, og at vi ikke ratificerer, før processen er kommet på skinner, som vi føler os trygge ved.

Annette Just (FP):

Også jeg vil gerne starte med at tilslutte mig, hvad hr. Kent Kirk sagde om, at det er væsentligt, at vi får lavet disse middelhavsassocieringsaftaler, fordi vi risikerer meget nemt – vi er faktisk lige på tærsklen til det – at der bliver kæmpe flygtningestrømme kommende syd fra ind i EU. Det har de sydlige europæiske lande råbt meget højt op om i lang tid.

Og så får vi endelig associeringsaftalerne med Tunesien og Marokko, og lad mig starte med dem. Som det er blevet sagt før, kan man konstatere, at der i virkeligheden ikke er åbnet op. De kan ikke få lov til at færdigbearbejde varerne, inden de bliver sendt ind, og de kan altså på den måde ikke få lov til at tjene ordentligt på det, og så er det måske ikke helt så stor en hjælp. Men det er da lidt af en hjælp, og derfor vil vi også støtte det. Det er ikke det, der er problemet.

Mit problem lige nu og her er i virkeligheden: Hvorfor har det taget så lang tid? Associeringsaftalen med Tunesien blev ifølge den første side på B 9 faktisk underskrevet den 17. juli 1995. Det

er over et år siden. Hvorfor skal vi først nu i dag i oktober 1996 stå og tale om ratificering af den aftale med Tunesien? Den med Marokko er fra den 26. februar 1996. Jamen vi var faktisk også inde i det første halvår af 1996. Så selv om det kun er et lille skridt, kunne vi da måske have skyndt os lidt mere, hvis det havde hjulpet lidt på sagen.

Så kommer vi til den om Israel, som er fra den 20. november 1995. Det er også et par dage siden, hr. udenrigsminister. Nu er der så nogle, der vil lange ud og sige: Jamen i mellemtiden er der sket en vældig udvikling i Israel. Hvorfor er den udvikling sket? Er det, fordi vi på sin vis har prøvet på at holde dem ude? Er det, fordi de ikke har haft en fornuftig udvikling, som de har kunnet styre? Eller hvad? Det skal jeg ikke sige her og nu, men jeg skal i hvert fald sige én ting, at hvis ikke vi prøver at lave fornuftige og rimelige handelsaftaler, så er jeg ret overbevist om, at så går det helt galt.

Hele det sydlige Middelhavsområde – sådan må man kunne udtrykke sig om alle de lande dér – vil have kæmpe problemer, hvis ikke vi fra EU's side begynder at åbne op for samhandel med dem. Derfor er Fremskridtspartiet tilhænger af, at vi gør det så godt som muligt. Det er et sikkerhedspolitisk-økonomisk aspekt, som EU burde arbejde meget, meget mere for at få igennem.

Keld Albrechtsen (EL):

Generelt er der her tale om tre forslag, som lider af det samme fundamentale problem, som jeg berørte for lidt siden vedrørende aftalen med Sydamerika, nemlig at der er tale om, at man tvinger WTO-systemet, GATT-aftalen, ned over udviklingslandene. Det, jeg siger her, gælder ikke specifikt i forhold til Israel, men i forhold til de to andre lande. Man gør det endog her på den måde, at man tvinger dem ind under markedsliberalismen, samtidig med at man på protektionistisk vis lukker vores eget marked for væsentlige produkter fra disse lande. Dermed føjer man faktisk spot til skade. Man kombinerer liberalismen på vores betingelser med protektionismen på vores betingelser, så man må sige, at det er faktisk meget slemt.

Hvad angår menneskerettighedssiden, har jeg lagt mærke til, at der i disse aftaler, som godt nok henviser til menneskerettighederne – og da kunne jeg jo så stille det samme spørgsmål, om det nu betyder, at man i Marokko skal til at overholde menneskerettighederne – er en særlig

artikel, som siger, at ingen bestemmelse hindrer parterne i at træffe foranstaltninger, som man finder nødvendige af hensyn til væsentlige sikkerhedsinteresser og opretholdelsen af lov og orden, alvorlige interne forstyrrelser osv.

Altså, hvis man iværksætter udemokratiske skridt til undertrykkelse af menneskerettighederne, f.eks. til undertrykkelse af dem, der kæmper for et frit Vestsahara og selvstændighed fra den marokkanske besættelsesmagt, ja, så er det jo noget, som EU hermed forpligter sig til ikke at udtale nogen som helst kritik af. Det synes jeg ærlig talt ikke er kløgtigt. Det er i hvert fald ikke moralsk forsvarligt.

Oven i det kommer så, at et af forslagene handler om en aftale med Israel. Jeg har allerede stillet spørgsmål til Socialdemokratiet omkring det. Socialdemokratiet er ikke i stand til at sige, hvornår man har fået nok af alle de brud på Osloaftalerne, som den israelske regering gør sig skyldig i, men man mener altså, at den samme regering godt kan være en troværdig samarbejdspartner med den danske regering, som vi bare kan indgå aftaler med. At vi ratificerer denne aftale, er åbenbart en belønning til Israel for den politik, det fører.

Jeg må indrømme, at da jeg kom til debatten her, havde jeg faktisk ikke forestillet mig, at Socialdemokratiet kunne indtage sådan et standpunkt, for jeg anså det for en given ting, at man naturligvis ikke ville blåstemple den israelske regerings politik eller godkende en aftale, hvori man anerkender, at vi ikke skal blande os i de ting, som Israel anser for væsentlige for sin sikkerhed i tilfælde af alvorlige interne forstyrrelser, som påvirker opretholdelsen af lov og orden, f.eks. disse udgangsforbud, som Israel opretholder i de besatte områder, og som jo er en krænkelse af alle fundamentale lov- og retsprincipper. Det godkender vi, hvis vi underskriver denne traktat; så blåstempler vi de politi- og militærmøder, som Israel benytter i de besatte områder.

Det synes jeg ærlig talt ikke vi burde lægge navn til i dette Ting, og jeg må derfor på det kraftigste opfordre hr. Buksti og Socialdemokratiet til at genoverveje deres holdning til det forslag.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg vil bare sige, at jeg simpelt hen ikke synes, det er rimeligt, at hr. Keld Albrechtsen siger, at der her er tale om en blåstempling fra Socialde-

mokratiets side, for jeg har understreget igen og igen, at vi nøje vil følge udviklingen.

Dér, hvor der kan være tale om en nuanceforskkel mellem hr. Keld Albrechtsen og os, er i spørgsmålet om, hvilken stilling vi skal tage her og nu.

Vi har fuld tillid til, at regeringen, som vi faktisk selv er medlem af, kan håndtere det her og vurdere, hvornår man kan foretage hvilke skridt på dette område.

Men at sige, at der er tale om en blåstempling af det, der foregår i Israel, mener jeg går langt ud over kanten af, hvad der er dækning for i det, jeg har sagt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen så må jeg endnu en gang spørge hr. Jacob Buksti, om det ikke er korrekt, at der i den aftale, som her indgås med Israel, står, at aftalen ikke forhindrer nogen af parterne i at træffe foranstaltninger, som den ene part – i dette tilfælde Israel – anser for væsentlige for sin sikkerhed i tilfælde af alvorlige interne forstyrrelser, som påvirker opretholdelsen af lov og orden, altså at de diktatoriske instrumenter, som Israels militærmagt tager i anvendelse på Vestbredden, godkendes med denne aftale.

Aftalen går jo bl.a. ud på, at vi ikke længere kan bebrejde Israel det, det gør. Det kan hr. Buksti da ikke komme uden om. Det står simpelt hen i aftalen.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jamen jeg kan oplyse hr. Keld Albrechtsen om, at også jeg har læst aftalen, og jeg vil bare gentage én gang til, at det er præcis derfor, vi følger udviklingen, og at det er derfor, vi i givet fald vil skride til handling, når vi mener, at situationen er til det.

Så jeg kan ikke forstå, hvorfor vi skal blive ved med at kværne rundt i denne diskussion. Der kan være nuancer med hensyn til hvornår og hvordan, men vi kan lige så godt hævde, at netop i konsekvens af, at der er en dialog, har vi også snor i israelerne, men at de kan få lov til at køre, som de vil, hvis der ikke er nogen dialog.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Om disse tre aftaler kan man overordnet sige mere positivt end negativt, og med det kunne man jo så afslutte sin ordførertale og sige, at derfor stemmer Dansk Folkeparti for forslagene.

Det vil jeg ikke gøre. Jeg vil sige, at aftaler som dem, vi nu har på bordet, kan give anledning til protektionisme, og jeg er enig i de bekymringer, som også hr. Kent Kirk har nævnt med hensyn til, at risikoen for, at disse aftaler udmøntes på en sådan måde, at de reelt virker mere protektionistiske end frihandelsøgende, er til stede, og det er bekymringer, som regeringen naturligvis må tage med i det videre arbejde med udmøntningen af disse aftaler.

Men i Dansk Folkeparti er vi rent faktisk enige i de overordnede målsætninger, som fremgår af forslagene, nemlig for Marokkos og Tunesiens vedkommende gradvis at oprette et frihandelsområde i løbet af, som der står i bemærkningerne, en overgangsperiode på højst 12 år.

Dette frihandelsområde skal etableres i overensstemmelse med WTO's bestemmelser, som vi er meget stærke tilhængere af, og derfor føler vi os på tryk grund, hvis det er med det som baggrund, man forsøger at oprette frihandelsområdet.

Hvad angår spørgsmålet om Israel, er der jo tale om, at et eksisterende frihandelsområde skal styrkes, og om, at Israel i 1995 tiltrådte WTO-aftalen.

Jævnfør de bemærkninger, der er allerede er gjort om Israel, føler vi, at det er bedre at have denne aftale med israelerne end ikke at have denne aftale med israelerne – også når det drejer sig om at få israelerne på et bedre spor end det, som de umiddelbart for nogle at se er på for øjeblikket. Vi føler, at det faktisk er meget vigtigt at have den politiske dialog med Israel, som jo også er et resultat af denne aftale.

Og så føler vi i øvrigt helt generelt og overordnet, at vi alle sammen her i Danmark burde have det meget klare mål at få etableret så meget frihandel som muligt, for det er altså på længere sigt ikke bare til fordel for os selv, men i særdeleshed også til fordel for mindre udviklede nationer, for et middel til at få indbyggerne i mindre udviklede nationer til også at kræve mere, når det drejer sig om menneskerettighederne, og når det drejer sig om demokrati, er altså, at der er en økonomisk vækst i de pågældende lande, som gør dem i stand til at kræve disse rettigheder.

Vi har i talrige lande kunnet se, at når levedofen vokser, er der også større mulighed for at kræve disse rettigheder, og vi mener derfor, at specielt indførelse af frihandel fra EU's side med disse lande er et middel til at opnå, at indbyggerne i de mindre udviklede nationer kan stille nogle berettigede krav.

Derfor er vi altså, når det drejer sig om dette sigte, meget enige i de målsætninger, der er i forslagene.

Vi kan jo komme med en masse ord om disse spørgsmål under denne behandling af forslagene, men det, vi må konkludere, og det, der er det afgørende, er jo udmøntningen af aftalerne. Der kan man med disse aftaler gå i den protektionistiske retning eller i den frihandelsøgende, og vores signal til regeringen skal i hvert fald være, at det bør være den frihandelsøgende vej, den vælger, når den skal udmønte disse aftaler i praksis.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke de ordførere, der har ytret sig positivt om beslutningsforslagene.

Og som flere ordførere har gjort det, vil jeg understrege betydningen af, at Europa udvikler sit samarbejde med Middelhavsområdet, for det har en fundamental betydning på både kortere og længere sigt.

Det har også noget at gøre med en udvikling af vores økonomiske og politiske samarbejde med de islamiske lande, og det har noget at gøre med en etablering af en ordentlig samarbejdsform mellem Europa og de islamiske lande rundt om Middelhavet – en proces, der er sat i gang, og som Europa har en vidtgående politisk og økonomisk interesse i at fortsætte med energi i de kommende år. Derfor er dette et vigtigt led i et større mønster, og jeg takker derfor for tilslutningen.

Flere ordførere har rejst spørgsmålet om, hvorvidt dette nu også er vidtgående nok i handelsliberal retning, og svaret er nej, det er det ikke. Jeg mener, at man burde have kunnet give bedre indrømmelser til de nordafrikanske lande på nogle områder, der for dem er væsentlige. Det forholder sig jo sådan – det ved vi jo er geografien i det – at nogle af de varer, som disse lande helst vil af med, er nogle, som i forvejen produceres inden for EU, og som der undertiden også er overskud af inden for EU, og derfor er det et vanskeligt spørgsmål, som berører nogle af EU's medlemslande fundamentalt.

Danmarks opgave skal selvfølgelig være at sikre den højeste grad af frihandel også på de særlig følsomme middelhavsvarers område, og det gør vi til stadighed, og det vil vi fortsætte med.

Fru Annette Just har herudover stillet spørgsmål om, hvorfor aftalen med Tunesien ikke er søgt ratificeret før, for den er ganske rigtigt indgået i 1995.

Hertil kan jeg sige, at indtil nu har kun fire lande inden for EU ratificeret aftalen, herunder to, der har ratificeret den så sent som den 6. og den 10. september i år, altså på et tidspunkt, hvor det danske Folketing ikke var samlet. Så vi ligger altså allerede i førergruppen og kommer bestemt ikke bagud med vores ratifikation af Tunesien-aftalen.

Herudover synes jeg også, det er at vise et vist hensyn til Folketinget at tage disse ting samlet, også for at man bedre kan se det samlede mønster i dem.

Op så til det, som jo har optaget flere ordførere: spørgsmålet om aftalen med Israel og sammenhængen med den den øjeblikkelige situation i Mellemøsten:

Lad mig gøre det meget klart, hvad der er Danmarks synspunkt, og hvad der er EU's synspunkt: Det er fremgået meget tydeligt både af EU-erklæringen fra topmødet i Firenze i juli måned og af den erklæring, der kom fra EU's udenrigsministre i sidste uge, at der i EU er en kritisk holdning til, hvad der er sket i Israel, og en kritisk holdning til, at den nye israelske regering ikke har opretholdt tempoet i fredsprocessen, og at det er EU-landenes absolutte pålæg til parterne i fredsprocessen, at de overholder de aftaler, de har indgået.

Op lad mig sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg på ingen måde kan acceptere den påstand, at fremsættelsen af dette forslag om en aftale mellem EU og Israel er en blåstempling. EU-landene og herunder Danmark har klart gjort gældende, at Israel er forpligtet til at overholde de aftaler, der er indgået, og vi har stærkt opfordret Israel til at gøre det for dermed at sikre, at fredsprocessen holdes på sporet.

Op vi vil blive ved med at presse på i den retning, for det er den eneste realistiske vej at gå, og derfor er indstillingen både fra regeringens og fra EU's side klar nok.

Det er også sådan, at vi selvfølgelig fortsat skal følge udviklingen i Mellemøsten meget nøje; det vil jeg gerne give tilsagn om over for udvalget. Det følger ganske af sig selv, og det gør vi jo i øvrigt også løbende under vores drøftelser i Europaudvalget, og det tilsagn vil jeg gerne give. Herunder kan vi da også se til, hvilket ratifikationstempo der er i de andre lande.

På den anden side ser jeg det også sådan, at netop en indgåelse af aftaler om en forøgelse af det økonomiske samkvem også giver – som hr. Buksti var inde på – muligheder for påvirkning, og de muligheder skal vi selvfølgelig søge at udnytte.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren redegør for, hvorfor disse forslag fremsættes nu.

Man kan forstå af svaret, at der ikke er så mange andre lande, der har ratificeret aftalerne, og derfor vil jeg da spørge ministeren: Hvorfor dette hastværk med at ratificere aftalen med Israel? Er det, fordi den danske regering ønsker at benytte lejligheden til i en situation, hvor andre landes regeringer klogeligt holder denne sag væk fra dagsordenen, at markere sin særlige blåstempling af Israel ved at benytte lejligheden til en hurtig ratifikation før de andre?

Jeg synes ærlig talt, ministerens eget svar belyser, at der er rigelig tid til at lade denne sag ligge i udvalget i god, lang tid, indtil det forhåbentlig måtte vise sig, at det går bedre i Israel.

Et andet spørgsmål, som så samtidig kunne nå at blive belyst til bunds og tilfredsstillende, er, om man er indstillet på at give palæstenserne lige så gode aftaler. Det ved jeg ikke om man er, men det burde dog også være en mindstebetingelse for overhovedet at gå i gang med ratifikationen.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg takker udenrigsministeren for besvarelsen og har lyst til at sige, at jeg synes, man er nødt til at behandle spørgsmålet om fredsprocessen i Mellemøsten lidt mere varsomt.

Det er jo ikke sådan, at det parti, der nu har regeringsmagten, ikke har arbejdet aktivt for at fremme freden i Mellemøsten. Jeg vil bare henviser til, at det var det parti, der i sin tid indgik Camp David-aftalen, som medførte en fredsaf-tale med Egypten. Det var også Likudpartiet, som videreførte udviklingen efter Madridkonferencen, som jo endte i den aftale, der blev indgået med PLO.

Jeg tror, man er nødt til at se i øjnene, at udviklingen er meget kompliceret. Der har været et demokratisk valg i Israel, og der er valgt en ny leder af regeringen, og vedkommende har ikke lagt skjul på, hvor vedkommende har stået henne.

Men det får mig også til at sige til udenrigsministeren, at vi vil fra konservativ side selvfølgelig være meget opmærksom på, om vi i forbindelse med udvalgsbehandlingen her kan få en afklaring af, om det kan hjælpe på fredsprocessen at trække ratificeringen af aftalen ud. For vi har et ønske om, at fredsprocessen fortsætter,

men jeg synes bare ikke, at man kan stå og konstatere her fra Folketingets talerstol, at det at lægge den her aftale til side vil komme til at virke positivt på processen.

Så vi håber, at udenrigsministeren vil komme i udvalget og komme med yderligere informationer, så vi får et bedre vurderingsgrundlag gående ud på, at aftalen – og det vil jeg gerne sige – skal på plads på et tidspunkt. Men vurderingen må alene gå på, om man ved at forsinke processen lidt kan fremme fredsprocessen mellem PLO og Israel.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Nu er hr. Keld Albrechtsen jo i en ganske særlig situation, for ganske uanset udviklingen i Mellemøsten agter hr. Keld Albrechtsen ikke at stemme for dette her. Det ved jeg jo godt, og det er jo en særlig luksuriøs holdning at indtage.

Men lad mig gøre den bemærkning til hr. Keld Albrechtsens første indlæg, at der jo ikke er nogen, der tvinger de pågældende lande, Marokko og Tunesien, til at indgå aftaler af denne art. De ønsker det jo selv, og hvad f.eks. WTO angår, så synes jeg da lige, vi kan minde hinanden om, at WTO-aftalen blev undertegnet i Marrakesh, og at det blev set som et klart fremskridt og en klar fjer i hatten til disse lande, at undertegnelsen fandt sted netop dér, og som udtryk for, at et land som Marokko ønsker WTO-aftalen ratificeret og gennemført.

Lad mig så også gøre opmærksom på, at netop i sidste uge gav Ministerrådet i EU mandat til, at man kunne forhandle en aftale med den palæstinensiske myndighed. Sådanne forhandlinger kan altså gå i gang, og jeg synes, det er rigtigt, at sådanne forhandlinger går i gang, og at man derved understøtter de palæstinensiske myndigheders mulighed for at udvikle deres økonomi. Noget sådant bør have vores fulde støtte.

Danmark er i øvrigt også et af de lande, der ikke blot via EU, men også bilateralt yder meget betydelig støtte til genopbygningen af Vestbredden og Gaza.

Til hr. Kent Kirk kan jeg give tilsagn om – som jeg også gjorde det i mit første indlæg – at vi selvfølgelig i Europaudvalget nøje vurderer det rette tidspunkt for Danmarks ratifikation i lyset af den udvikling, der foregår, og også i lyset af, hvilken ratifikationsproces der foregår i andre lande. Et sådant tilsagn kan man nemt få fra mig, og jeg venter en række meningsudveks-

linger om hele udviklingen i Mellemøsten i løbet af den kommende tid.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 3: Forslag til lov om ændring af lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Nedlæggelse af Erstatningsrådet og erstatningsmæssig ligestilling af enker og enkemænd m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 2/10 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Fra Socialdemokratiets side synes vi, det er et ganske fornuftigt forslag, vi her har til behandling. Der er jo sket mangt og meget siden 1945, og hovedformålet med det her lovforslag er at få det ført up to date.

At Erstatningsrådet skal nedlægges, og at opgaverne skal overføres til Den Sociale Ankestyrelse og Arbejdsskadestyrelsen, synes vi er ganske fornuftigt. Vi synes også, det er fornuftigt at følge op på, at Frihedsfonden nu pr. 1/7 1996 er nedlagt, og det er især fornuftigt ud fra den betragtning, at man i mange år ikke har brugt § 39.

Vi synes også, det er meget passende, at man her i 1996 laver ligestilling mellem kønnene, således at enker og enkemænd bliver ligestillede, ligesom de, der lever i registrerede forhold,